

El reportatge fotogràfic del turista sensible

per Jordi Bordes

Shaday Larios i Jomi Oligor tenen una dramaturgia inconfusible: Ho és pel xiuxiueig i per una manipulació fràgil, sigui per la densitat emocional inestable que remouen, com també pel material físic que desplacen. L'estètica remet al *Tribulaciones de Virginia*, d'aparells que es mouen sempre de forma analògica, amb una mecànica tant precària com màgica. En l'obra, no qüestionen la contradicció de considerar-se viatgers quan es creua la frontera i que els autòctons reconeguin com a turistes inconfusiblement. En realitat, ensenyen el seu particular àlbum de vacances, d'un trajecte finançat per Temporada Alta a zones que ja han caigut en declivi, i maleeixen estar sempre en temporada baixa (els havans de l'Havana i els saltadors intrèpids del penya-segat d'Acapulco).

Larios i Oligor sempre treballen a partir de l'arqueologia emocional que deixa rastre. Per això troben estètica la humitat de la paret de l'hotel, o que els llums de neó es desplomïn dramàticament. Com a *Livalone* de Cesc Cuéllar on ell disfrutava de la lletjor dels pisos que aconseguia habitar en solitari, per breus períodes de temps: Les esquerdes són una connexió evident entre els que pateixen el pes més pervers del turisme. El turismo degrada i arracona els ciutadans.

Probablement perquè la seva dramaturgia és un àlbum que retalla els records i els hi dóna volum sigui dins de caixes d'havans o convertits en postal ("Acapulco testimonio que existió"). L'ús (i abús, en certa manera) de l'ombra xinesa, de la projecció dificulta poder gaudir del seu treball minucios. La pantalla, encara que ennegrida, tapa un treball que encara té molt de mecanisme i de tensió perquè no es desmanegui.

Amb Xavier Bobés van fer un treball arqueològic a l'antiga fusteria del costat del Restaurant Bistrot: *El solar- primer àlbum*. S'hi van estar tres mesos reconstruint la seva vida a partir dels documents que s'havien quedat ensorrats entre les serradures dels mobles que van habitar els carrers de Girona vella del segle XX. També ells dos van fer una preciosa i romàntica trobada i creuament de cartes, localitzades aparentment en un mercat de segona mà d'una relació impossible (*La màquina de la soledad*). Potser ara la pàtina technicolor i banda sonora a volum baix però mantinguda, provoca un cert titubeig del seu xiuxiueig.

Guillermina, la cubana que fuma havans cobrava perquè li fessin fotos autèntiques. Terrible contradicció. Pocs turistes tenen la paciència de dialogar-hi, d'escoltar-la i superar el llinar capitalista de la transacció ràpida. Diuen la parella d'artistes que, de Cuba, tot el que es pot col·leccionar és fum. I juga a què si un turista retrata un autòcton aquest desapareix, o perd l'ànima. Terrible mite que, finalment, evidencia que el turisme s'encega ell mateix carregant de fotografies la memòria del telèfon mòbil.